

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Majelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apáczai-utca 3. sz.

A lap szellemi részére vonatkozó közleményeket a szerkesztőség címére kérjük beküldetni.

Egy hasábos petitsor 5 kr. Hirdetés-bélyeg 80 kr.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézhetők.

LAPTULAJDONOS:

A SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

FELELOS SZERKESZTŐ.

DR. PERSZ ADOLF.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . 6 frt — kr.

Félévre . . 3 > — >

Negyedévre . 1 > 50 >

Egy hónapra — > 60 >

Helyben házhoz hozva:

Egész évre . 8 frt — kr.

Félévre . . 4 > — >

Negyedévre . 2 frt — kr.

Egy hónapra — > 80 >

Vidékre postán szállítva:

Egész évre 10 frt — kr.

Félévre . . 5 > — >

Negyedévre . 2 > 50 >

Egy hónapra 1 > — >

Egyes szám ára 4 kr

Állami bevételek.

I.

(—a.) Wekerle legrózsásabb napjaiban sem lehetett jobb az ország pénzügyi helyzete, mint ma. Ezt gondolhatja az ember, ha a pénzügyi előadó beszédét hallja, ha az állami költségvetést olvassa, vagy ha a pénzpiac egy feltűnő jelenségeit figyelemmel kíséri.

Csak nemrég hallottuk magától a pénzügyminisztertől, hogy husz millió forintot adott kölcsön egy bécsi banknak — *kamat nélkül*. Próbálja meg valamely hazai jótékony, kultur vagy gazdasági intézet (p. az Emke, vagy a kis gazdák hitelszövetkezete) — vajjon fog-e kamat nélküli kölcsönt kapni a magyar államtól?

Az a körülmény, hogy az államnak van 20 milliója, amit egy idegen pénzintézetnek kamat nélküli kölcsönre adhat, mindenesetre azt mutatná, hogy nagyon jól állanak fináncziánk, — ha nem tudnánk, hogy akkor adta ezt a kölcsönt a miniszter, amikor az állami költségvetést a ház elé terjesztette. Szemfényvesztés a már 21 ezer frtra leolvadt felesleg, szemfényvesztés a 20 milliós kölcsön is. Különben a miniszter maga kijelentette, hogy azért adta az osztrák banknak és nem a magyarnak, mert nem akarta ezt zavarba hozni; ha majd — 3 hét múlva visszakéri tőle. Hadd károsodjék inkább — a német. Az is jó jelnek látszik, hogy állami rendes bevételeink a jövő évben 16 és fél millióval emelkednek, — már t. i. a papíron, a költségvetési előirányzatban. Ebből u. i. mindenki egész józanul azt következtetheti, hogy vagy az adófizetők száma szaporodott (bizonyára sokan költöztek be — Galicziából), vagy új adókat hoztak be, — egyszóval a lakosság jóléte gyarapodott.

Pedig egyik sem áll. Az adófizetők száma apadt, bizonyítják a szavazási listák. Uj adót pedig nem vetettek ki, — ha csak titokban meg nem adóztatták a börtöt.

Honnét hát a jövedelmi többlet? Vesünk egy pillantást állami bevételeinkre.

Bevételeink között (még inkább pedig kiadásaink között!) első helyen állanak az *állami adósságok*, melyek összesen 4.390,690 frtot hoznának az államnak. E czimen 790,000 frttal több lesz jövőre a bevétel. És pedig azért, mert 80,000 frttal többet hajtanak be (ha sikerül) az agyonboldogított szegediekén az árvíz után nekik adott kölcsönből és 723,000 frtnyi *új kölcsönt* vesznek fel a Vaskapu szabályozási munkálatok költségeire. Kölcsön felvétellel könnyű gyarapítani a bevételeket, főképp, ha más fizeti majd azt vissza.

A *belügyminiszteriumnak* a nélkül is szerény bevételei 38 ezer frtnyi apadást tüntetnek fel. Belátta u. i. a miniszter, hogy a behajthatatlan s már rég elévült betegápolási díjakat jobb lesz törölni, abból úgy sem lesz bevétel.

Annál jobban kárpótolja ezt a csekély apadást a *pénzügyminiszter*, aki 5.210,044 frttal akar többet kipréselni a polgárok zsebéből. Az ország minden vidékéről egyhangulag azt jelentik a pénzügyigazgatók, hogy a mezőgazdasági válság s a népnek ebből származó nyomora miatt nem lehet az anélkül is magasra csigázott adókat behajtani. Arról azonban hallgatnak, amit egy fültanu beszélt nekünk, hogy több helyen határozottan megtagadja a nép az adófizetést arra hivatkozva, hogy *úgy is választás lesz jövőre, majd kifizetik az ő adójukat a kormányparti urak, más-kor is megtették ezt a szivességet*. (Bihar-megyében történt az ugrai kerületben!)

A fogyasztási adókat most adták bérbe újabb három évre. Mindenütt kevesebbet ígértek a bérlők, mert a nép szegénysége miatt kevesebb a fogyasztás. És mindennek daczára a jövő évi költségvetésben vagy az ideire előirányzott, de be nem folyt összeg van felvéve, vagy több annál, kevesebb sehol. És azt mondják reális a költségvetés.

Egy millióval emeli Lukács miniszter a *bélyeg-jövedelmet*. Különös dolog! Azt

mondották, hogy az anyakönyvi okiratok bélyegmentesek lesznek, nehogy a népnek ez is kiadást okozzon, — igaz, hogy ezt már rendeleti úton megczáfolták, de mégis sajtóságos dolog, hogy a stempliből egy millióval többet várnak!

Még furcsább az, hogy a *lottójövedelmet* meghagyták az eddigi összegben (2 és fél millió), pedig már ki van adva a rendelet, hogy újévtől kezdve nem szabad játszani a lemergi, linzi és gráci huzásokon. Az indokolásban beismeri ugyan a miniszter, hogy ez apasztani fogja a jövedelmet, de sajtóságos logikával élve azt mondja, hogy mivel csak a jövő év végén tudhatjuk meg, hogy mennyivel fog csökkenni e miatt a jövedelem — hagyjuk meg az eddigi összeget. Ez is reális számítás.

Az osztrák miniszter nem így tett; hanem beszüntette a játszást az összes magyarországi húzásokon, de ennek fejében 200,000 frttal kevesebbre is tette a jövedelmet.

Persze, ha nálunk csak 20,000 frtot számítottak volna is le, — eltűnt volna a felesleg még a papíron is.

Az *állami jószágok* jövedelmét 2,535 frtnyi rengeteg összeggel leszállították. *Pedig 1,800.000 frt értékű állami jószágokat akarnak elkótyavetyélni a jövő évben*. Az utolsó botos ispánt is elcsapnák, ha nem 2 milliót érő, hanem csak 100,000 forintot érő birtokból is ki nem tudná hozni annak a törült összegnek legalább is a kétszeresét. És még nehezebbnek, ha ezt a költségvetést szemfényvesztésnek mondjuk.

A *budapesti állami hidak* jövedelméből 73,000 forinttal többet várnak. A lánczid és a Margithid együtt 100,000 frtot hozott; a tavaszon (előbb bajosan) megnyílik az új eskütéri hid, és arra az egyre, az évnek csak nyolcz hónapját számítva, 73,000 frtot rónak ki. És még csudálkoznak, hogy a tényleges bevétel az előirányzat mögött marad!

Csak egyet még. Az *inséges években a lakosságnak adott kölcsönök* után tör-

lesztés és kamat fejében 200,000 frttal vár többet a pénzügyminiszter. Amit az idénre előirányoztak, annak felét is alig tudták behajtani és mégis elég könnyelműek és lelketlenek egy harmaddal többet követelni rajtuk. Az inségesek pénze alig fogja megmenteni a magyar állam háztartását a deficiztől.

Csak két minisztérium költségvetéséből szemeltük ki ezt a néhány tételt. Hol van még a többi?! Ez a néhány tétel is meggyőz bennünket arról, hogy az anyyira felmagasztalt, tárgyalás alatt lévő állami költségvetés *könnyelműen összehátolt hanyag, lelkiismeretlen munka.*

Nagy az öröm Izraelben.

Vagy akarom mondani a magyar liberális táborban a fölött, hogy a felség nem erősítette meg Luegert Bécs város polgármesterének.

Nagyon korai az az öröm és nagy lehet az ára ennek az örömnél. Mikor a polgári házasság szentesítése késett azzal sürgették azt a liberálisok, hogy az alkotmányosság követeli, hogy a néppel nem teheti magát ellentétbe a korona. Nagyon hamar elfelejtették ezt a nótát, akár csak a vén cigány, aki mindennap felejt egyet.

Kár lesz olyan nagyon örülni ennek a visszautasításnak, mert keserves lesz ennek a következménye — a liberálisokra. Lueger kijelentette, hogy visszanyerte szabadságát, most fogja még csak megmutatni: mire képes. Pedig mostanáig is olyan eredményt mutatott fel, amelyet bajosan tudna utána produkálni az egész liberális tábor.

A fellobanó lángot egy-két pohár viz csak élesíti. És ha Budapesten annyira kiabáltak, hogy Bécsben is meghallották, — annak a jele, hogy Budapesten is lobbot vetett már az a láng, a melyet

odaát annyira iparkodnak oltani — sikertelenül.

Hogy magyar befolyás buktatta meg Luegert, azzal nincs mit dicsekedni. Eltűrnénk mi ilyen belső dologban a bécsi beavatkozását?

Ha Lueger megbuktatása a magyar liberálisoknak adott kedvezmény, akkor ennek nagy lesz az ára. Timeo Danaos et dona ferentes.

Akkor ez azt jelentené, hogy a kiegyezési tárgyalásoknál Bécs fog diktálni mindent — Magyarország pedig fizetni fog tovább és feladja tovább is sarkalatos nemzeti jogait.

A határtalan öröm néha megfosztja az embert esztől is; mutatja egyes liberális tollforgatók példája. Annyira elvakított egyeseket az öröm, hogy Lueger visszautasításából azt akarják kimagyarázni, hogy a felség ezzel elítélte az irányt is, melyet Lueger vezetett diadalra. Ha Lueger helyett Porzer vagy más a 92 közül lesz is a polgármester, ezzel az irány semmit sem veszít. Az, akinek a kivívott fényes eredmény köszönhető, aki egy évtizedet áldozott erre, — nem élvezheti fáradozásainak gyümölcsét, — de a párt nem veszít semmit, hanem halad tovább feltartóztatlanul diadalútján.

Ebbe az útba pedig bele fog esni Magyarország is. Feltartóztatni ideig-óráig lehet; de hiába emelnek kínai falat, az eszmét feltartóztatni nem lehet.

Dr. Sz. Gy.

A vallás szabad gyakorlata.

A szabadelvű párt tegnapi esti értekezletén tárgyalás vette s Pap Géza és Veszter előadók és Wlassics miniszter felszólalása után elfogadta a vallás szabad gyakorlatáról szóló törvényjavaslat még el nem intézett részeit a főrendiház szövegezésében. Ezzel az értekezlet véget ért.

A függetlenségi és 48-as párt ugyanaznap értekezletet tartott, melynek egyedüli tárgyát a főrendiháznak a vallás szabad gyakorlatáról

szóló törvényjavaslatra vonatkozó üzenete képezte. Többek felszólalásai után az értekezlet határozatként kimondta, hogy bár a főrendiháznak módosításait a párt irányelveivel, különösen a liberalizmus elvével összeegyeztethetőnek nem tartja, mindazonáltal a javaslat alapelveinek mielőbbi törvényerőre emelése érdekében a módosított törvényjavaslatot is megszavazza.

Törökország válsága.

A szultán birodalma nehéz napokat él. Legújabb hír szerint a török nagyvezér megbukott.

Ez a második nagyvezér-válság, a mióta a szerencsétlen örmény forrongás kitört. Szaid basa után Kiamil következett, a török birodalomnak nem kevésbé válságos napjain, mint a miénk a konstantinápolyi vérontás napjai voltak. A forrongás az ázsiai Keletről lassan terjed a nagy birodalom szíve felé s Kréta szigetéen a forradalom első villámai cikáznak.

Békemunkálatok.

Jobb erkölcsi éntünk folytonos támadásnak van kitéve.

Védelmünk — engedessék meg — legyen a sóhaj és bánat, mely betűkben lát napvilágot.

Azok a csatározások, melyek katonai személyek és polgárok között oly gyakorta folynak, felzavarják ábrándokat űző lelkünket, s nem engedik, hogy néma megadással térjünk napirendre ezek fölött.

A legutóbbi botrány is nagyon elszomorító, melyet Galicziának Neusandec városában inszezenirozott Krietschke hadnagy. Nyílt utcán kasszabolta le Ziglarz államvasuti hivatalnokot.

A hadnagy egy szakasz katonával vonult el a járdán és a járó-kelöket leszorította a kocsit sarkába.

Ziglarz elég merész volt figyelmeztetni a hadnagyot az előírásra, mely szerint nem szabad a járdán marsirozni.

Merészségét életével fizette meg.

A hadnagy azt a kardot, melyet az állam és polgárai védelmére kapott, egy védtelen polgár lekaszabolására használta föl.

A „TISZANTUL“ TÁRCZÁJA.

Jolán.

— A „Tiszántul“ eredeti tárczája. —

Egyetlen leány volt. Ő volt egyetlen reménye, szemefénye szerető szüleinek, s úgy szabad volt neki minden, kénye kedve szerint cselekedhetett. Az édes anyja az apát, ez viszont nejét okozta a tulságos gyengédségért, pedig egyaránt abban telt örömiük ha gyermeköknek kedvére tehettek.

Jolán már 16 éves, de mindedig nem viték nyilvános társaságokba s idejét eddig nevelője társaságában tanulással, zongorázással töltötte, de azért az utóbbi időben utcai ablakából sokszor elmulatott azon a fekete bajszú fiatal emberen, ki feltűnő gyakran arra sétálgatott.

Kik a családnál megfordultak, bámulattal nézték e fejlődésben levő leányt, ki épp oly művelt s okos volt, mint szép, de szerénysége nem engedte meg, hogy hallgassa a dicséreteket, mikkel elhalmozták, s mindig talált okot, hogy ilyenkor elhagyja a szobát. Mig a mama arcán az öröm kifejezése űlt, a nevelő kisaszony önelégülten jegyezte meg a vendégeknek: »Sie ist ein Wunderkind.«

A tél beköszöntött; a bálók készülődőben voltak. Jolán már nagy leány lévén, itt volt az idő, hogy bemutassák a nyilvánosságnak. A családi konferentia el is határozta, hogy Jolánt elviszik a Jogász bálba. — Gyönyörűen nézett

ki, a mint világos bál ruhájában, szép szöke hajával, kék szemével s kipirult arcczal megjelent az estélyen; minden szem csak ránézett. Izgatottságát alig tudta elpalástolni, szokatlan volt előtte a sok fény, zaj.

A mint rákezdett a zene, egy csinos fiatal ember egy ismerősök karján közeledett hozzájuk; »Vértessy Andor«, mutatá be az idegent, s a másik perczen már a legszebb pár lebegett a sima parketten: a fiatal ember az a bizonyos »fekete bajszú« volt . . .

Attól fogva Vértessy úr egy percre sem hagyta táncosnőjét s megigérte, hogy másnap tiszteletét teszi, mit nem csak hogy beváltott, de gyakran eljárt a házhoz, úgy, hogy Jolán azon vette észre magát, hogy távolléte esetén hiányát érezte.

Sajnos azonban, hogy Jolán kedves papája és mamája Vértessy urat illetőleg nem voltak vele egy véleményen, mert ismerték könnyelmű előéletét; de hiába volt a szülők minden ellenzése, mert — mint Jolán mondta — mindenre képes lenne, ha Andoré nem lehet s úgy történt hogy Vértessy Andor eljegyezte Ligeti Jolánkát.

Az esküvő is megvolt már s Jolán boldog volt, mert azé lehetett a kit nagyon szeretett, s elvonulva a világ zajától egyedül férjének élt.

Andor egy napon — hivatalos ügyben — elutazván, nagyon érzékeny bucsút vett nejétől, a mit az csak természetesnek talált. Pedig bucsút vett — örökre. — Teltek hetek, hónapok, de Vértessy Andor nem tért vissza; neje nagy beteg lett, úgy hogy szülei jónak látták haza vinni.

Andor eltűnésének okát nem tudták, bár különböző találgatások merültek fel.

Az idő mult s a fiatal asszony nem tudta elfeledni férjét, kit annyira szeretett. — Betegsége alatt egészen elgyengült, úgy, hogy nem volt szabad a szobát elhagynia, mialatt eszébe jutottak szüleinek egykor intő szavai, mikre akkor semmit sem adott gyermekes eszével. Azok mindenképpen szerették volna szórakoztatni. A városban egy vendégszínész nő lépett fel s — az orvos engedelmével — Jolánt is elvitték a színházban s örömmel látták, mily jól mulat, mint tapsolja a szép művésznőt.

De a színházból kijövet kinos jelenet történt, mert Jolán hirtelen felsziszt és összeeset: a vendégművésznő haladt el mellettök egy férfi karján, kiből ő Andort ismerte fel. Ettől fogva még súlyosabb beteg lett, úgy hogy édes anyja nem egy éjt virrasztott imádott gyermeke beteg ágya mellett.

Szép nyári éj volt, a szegény anya kifáradva a sok álmatlanul töltött éjszaka után, mély álomba merülve űlt gyermeke mellett, ki lázas álomba volt, beszélt fényes bárról, táncz, zenéről s rég idők óta most először mosolygott ajka; először és — utoljára.

Majd ismét néma csend lett; a nyitott ablakon át, mely mellett leánykorában annyiszor epedve s titkon várta azt a fekete bajszú fiatal embert — egy árva fecske repdeste be a szobát.

Jolán most csendesen aludt, nagyon csendesen és mélyen — mert ő már nem álmodott többé . . .

Szemes Ferencz.

Folytonosan elhibázott aktusok tévesztik a czélt, melyet a fegyveres hatalomnak követnie kellene. Tények beszéljenek: Hruzov-ban megölték egy ulánus, ki később önként jelentkezett.

Szebiálkó káplár Luhaco-ben vette át és lóra kötve vágatott vele Hruzovba. Az ulánus a legborzasztóbb halállal halt meg.

Ezek az esetek nem tükröztetik vissza az elvet: *A produktív katonai békemunkálatoknak oda kell irányulniok, hogy ez az aktus a házra úgy békeben, mint háboruban dicséletes legyen.*

A magyar, kiről a történet lapjai, mint viléz kardforgató népről emlékeznek meg, hagyományos gyűlölettel fordul el a hadsereg az azon intézményétől, melyben csak lelketlen bána módját lát.

S csodálkozhatunk-e, ha ily példákat látva maga előtt, ezekből indul ki s bírálata ezekben kulminál?

Gyakran látjuk többeknél a szent czélnak szem elől való tévesztését: a haza s minden polgárának védelme helyett, negligálása ezeknek, s kimutatása annak, hogy közönséges zsoldosok s nem egyszersmind a nemzet pajzsai.

A gondolkodó előtt, igaz, úgy tűnnek fel, mint az uralkodónak szent nevében és szolgálatában a zászló védői, a katonai dicsőség fontartói, de ritkán úgy, mint a szeretett haza rettenthetlen bajnokai s védői, még kevésbé a szó ideális értelmében vett nemzeti hadsereg Számithatnak arra a tiszteletre, melyet méltán megérdemelnének, ha ily esetek nem fordulnának elő s a polgárban a védelemre joggal igényt tartó egyént s nem a tőlük mindent eltűrő szolgálókat s játszó bábokat tekintenek!

Valóságos janicsári felfogás: mi védjük el-lenségeink ellen a szultánt; a szultán tetszését, helyeslését mindenha igényeljük, ha gyakorta igaztalant is teszünk.

Első kaszt vagyunk, az összesnek éltetői s meghal az, aki játszi kedélyünk ellen vét. Csak föllebbvalóinknak tartozunk felelni.

A világ megvetésére, a nemzet itéletére nem adunk semmit!

Mint a szökevény esete mutatja, sokszor a czélon tülő a felesleges szubordináció által, de a czélt nem fogja elérhetni jövő csatáiban, mert a morális erőt adja ki kezeiből.

A hazaszeretet ápolásának hiányát, a morális erő megtagadását, a lelkesítés megvonását egy: *stehendes starkes Feuergefecht* helyettesíteni nem fogja soha.

Gép lesz a katoná, de nem honát lelkesen védő harcos. Gr . . .

Lapszemle.

Budapest, 1895. nov. 7.

A »Magyar Állam«: »Igazmondás — függetlenség« czim alatt vezércikkhez. Bevezetésül Deák Ferencz nyilatkozatára utal, mely a sajtóról így hangzott: »Ne hazudj!« Kifejti, hogy a katolikus sajtó ezt a jelszót mindig szem előtt tartotta. S egyszersmind a kényelmesebb és könnyebb munka helyett, a kényelmetlent és nehezet választotta. A katolikus közérzet, a lelkiismeret tisztasága, a jól végzett kötelesség tudata, s az Isten is vele van. De ez ne tegye elbizakodottá. Új erőkre van szükség. Katolikus írói nemzedéket kell nevelni. Katolikus irodalmi köröket kell alkotni mindenfelé s a mi földolog, már a katolikus gimnáziumok önképzőköréibe be kell vinni katolikus és pedig a rezolut katolikus szellemet. De még ez sem elég. Szervezkedni kell a

fővárosban s a katolikus írók körét meg kell alakítani, tömörölni kell s a liberálisok szolgálatával felhagyni.

Szervezkedjenek a katolikus írók, valamint a katolikus egyházi és világi főurak tegegyék lehetővé, míg tehetik, hogy egy erős katolikus irodalom jöjjön létre, hogy a katolikus szegény ifjunak, ki írói képességet érez magában, ne kelljen azért a nyomorult mindennapi kenyérért Izrael fiainál kunyorálva, meggyőződését, tudományát és tollát — prostituálnia. A katolikus sajtónak mindene: az igazmondás és a függetlenség!

A »Hazánk«: »Egy új közös ügy« czim alatt vezércikkhez. Tárgya Lueger megválasztásának meg nem erősítése, állítólag arra való tekintetből, hogy ama választás Magyarországon nagy lehangoltságot keltett. Hol nyilvánult a lehangoltság? miben látszott a reszenzus? ha csak nem a közvélemény azon kiadásában, melyet a börzeérdekek sugallnak! Sajátságosan könnyelmű és veszedelmes játékot űz a kormány azzal a viszonytal, melyet a dualizmus rendszere köztünk és Ausztria között teremtett. Minden nemzeti követelésünket azon a czimen utasítja el, hogy azt azért nem lehet teljesíteni, mert ellentétes az osztrákok érdekeivel és akaratával. Így gyűlölettel meg Ausztriát a magyarsággal, szeméi elé állítván az osztrákokat, mint akadályozóit nemzeti törekvéseinek. És viszont a magyar nemzeti érdekek vagy csak szuszceptibilitások védelme alatt is beleavatkozik az osztrákok legsajátabb belügyi dolgaiba és ezzel minket gyűlöltet meg az osztrákokkal. Minden ilyes törekvés a leghatározottabb és a legbotrányosabb megsértése a Deák Ferencz által teremtett kiegyezés szellemének. Ekiegyezésnek egyenes és világos következménye az álláspont, hogy Magyarország is, Ausztria is két önálló külön állam, a melyeknek egymás belügyeibe belavatkozni semmi szin alatt sem szabad. Különböző világos hazafias kötelesség parancsolja nyilt leplezetlen kifejezést adni azon meggyőződésünknek, hogy Lueger megerősítésének megakadályozását nem a magyarság érdekei követelték, hanem önző hatalmi érdekei annak a kormányzati rendszernek, melynek hogy magát fentarthassa folytonos zavarok támasztására van szüksége. Annak a szerencsétlen rendszernek, melynek sem tehetsége, sem pedig erkölcsi bátorsága nincsen a nemzet igazi érdekeit megvédelmezni, de van elég ravaszsága ily mesterségesen teremtett álmérfelállításával és furfangos védelmezésével az igazi, nagy nemzeti érdekek védelmében tanusított gyávaságát el leplezni.

A »Budapesti Hírlap«: »A budget-vita« czim alatt vezércikkhez. Lefesti a t. Ház képét: az ellenzék szónokai egymásután feliratkoztak, a szabadelvű pártból pedig senki; az ellenzék sorai tömöttek voltak, a jobboldal pedig tántogott az ürességtől; a miniszterelnök és a miniszterek, Helfy és Horánszky beszédei alatt a folyosókon és a buffetben lézengtek. Ez így van előre tervezve, hogy ne legyen hangulat, hogy a vita mielőbb keresztülhajtható legyen. Továbbá áttér a cikk a megtartott beszédekre. Konstatálja, hogy Hegedüs Sándor, az örökös pénzügyi előadó ezuttal kevesebb elragadtatással beszélt, mint tenni szokta s optimistából hirtelen pesszimista lett. De annál impozansabbak voltak az ellenzéki szónokok beszédei. A cikk befejezése ez: ily szónoklatokra a közömbösséget affektálni lehet, közömbösnek maradni lehetetlen, ha az ellenzéki szónokokat a kormánypart meg nem hallgatja, meghallja az ország.

A »Nemzeti Ujság«: »Szabadság vagy forradalom« czimű vezércikkében Horánszky Nándor beszédével foglalkozik. Hangsúlyozza, hogy a nevezett szónok sohasem volt a szélsőségnek hive, hosszas nyilvános pályájára sohasem esett eltussolni való bihari s más fekete pontok árnyéka, ellenkezőleg mérséklet jellemzik egész közszereplését. S ime ő kénytelen kimondani, hogy a mostani kormányrendszer a magyar nemzetet vagy a szolgaságba, vagy a forradalomba hajítja. S ezt a mai politikai gyakorlati életből vett tényekkel indo-

kolta. Hatalmas szózata bizonyára gondolkozóba fogja ejteni s a leendő alapos megfontolására fogja ösztönözni mindazokat, kik szívükön viselik a haza sorsát, kiknek érdekükben áll, hogy Magyarország a törvénytisztelet a belső béke s a polgárosító munka áldásainak élvezetétől meg ne fosztassék.

A »Nemzet«: »Az első nap« czim alatt a költségvetési vita kezdetéről vezércikkhez, rendeltetéséhez híven dicséri Hegedüs Sándor előadót és bírálja az ellenzék két szónokát Horánszkyt és Helfyt, persze az ő szempontjából. Végre így végzi szavait:

Nem tudjuk, mennyiben tartozik az ellenzék feladatai, politikai hitágazatai körébe a nemzeti önértéknek belterjes emelése, az ország tekintélyének külterjes öregbítése; azzal az egygyel azonban teljesen tisztában vagyunk, hogy ennek a két nagy és kitűnő közérdeknek a lehető legrosszabb szolgálatot teszik azok az ellenzéki politikusok, akik a maguk testetlen rémlátásait a hazai s külföldi közvéleménynek igazi veszélyek és bajok képében próbálgatják szuggerálni.

A »Magyarország«: »A kezdet« czimű vezércikkben a megindult költségvetési tárgyalás és vita első napját ismerteti és méltatja. S a legnagyobb elismeréssel fogadja és elemzi az első ellenzéki szónokoknak, jelesen a függetlenségi és 48-as párt részéről Helfy Ignácznak, valamint a nemzeti pártból Horánszky Nándornak igazán nagy érdekű s még nagyobb hatású beszédeit.

Az »Egyetértés«: »A budget vita« czim alatt vezércikkhez reá mutat arra, hogy az alkotmányos küzdelem megkezdődött és reményének ad kifejezést, hogy a függetlenségi és 48-as párt mindkét aránylata karöltve fog küzdeni. Hogy milyen a közhangulat eléggé bebizonyítja Horánszkynek az nyilatkozata, hogy a jelen rendszer vagy szolgaságba, vagy forradalomba vezet az országot. Ezt azonban a cikk írója kétségbe vonja, és nem hiszi, hogy a mai rendszer forradalomba vezetne, hanem a függetlenségi elvek békés és törvényes diadalára, mert szolgaságba vezetni a magyart nem lehet.

A »Magyar Hírlap«: »A magyar befolyás« czimű vezércikkében konstatálja, — hogy a Bécs városa polgármesterévé megválasztott s előterjesztett Luegert ő felsége nem erősítette meg. Aztán elmondja, hogy igazán ennek a jele-e ez, hogy a magyar kormány tekintélye olyan erős, hogy nagy politikai kérdésekben az ő szava döntő? Nem inkább az-e a főnállásának titka, hogy olyan föltétlenül meg tud hajolni a bécsi kívánságok előtt? Hiszi-e valaki, hogy bármiféle egyéb kérdésekben, a magyar nemzet legéletbevágóbb kérdéseiben is e kormány valami engedményt tudna elérni.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

November 7.

Ülés kezdete 10 órakor.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Josipovich Géza, Molnár Antal, Illyés Bálint.

A kormány részéről jelen vannak: Bánffy Dezső báró, Lukács László, Perczel Dezső, Wlassics Gyula, Erdélyi Sándor, Darányi Ignác.

A mult ülés jegyzőkönyvének hitelesítése s az elnöki előterjesztések után

Következik a napirend: *Az 1896-ik évi állami költségvetés általános tárgyalásának folytatása.*

Bujánovics Sándor: (Halljuk! Halljuk! a baloldalon.) Hogy a költségvetés mennyire ideális, azt fényesen kifejtette Horánszky Nándor tegnapi beszédében. Neki e magvas fejtegetésekhez vajmi kevés hozzáadni valója van s jelen felszólalásában csupán magával a pénzügyi bizottság jelentésével s a gazdasági állapottal kíván röviden foglalkozni. A költségvetés igen nagy emelkedést mutat s ő úgy találja, hogy ez emelkedés dacára sincsenek kellőleg fedezve sem a kulturális, sem közgazdasági szükségleteink; ellenben bőven fedezve vannak a személyes szükségletek. Azt a jó tanácsot adja, hogy szállítsák le a személyes igényeket s fordítsanak többet a kulturális s gazdasági szükségletekre.

Vázolja röviden a gazdasági állapotokat s az e téren jelentkező bajokat és hiányokat s bizony vajmi csekély az az összeg, melylyel a hiányokat pótolni akarják.

A pénzügyi bizottság elöadójának, úgy látja, az a fő intencziója, hogy mindenkit megnyugtatólag ecsetelje a helyzetet s a figyelmet elfordítsa a gazdaság valódi érdekeitől.

Fontosnak tartja, hogy a gazdasági helyzetet mindenki a valósághoz hiven ismerje; fontos ez, különösen most, midőn a kiegyezés újabb megkötésének küszöbén állunk.

Neki kötelessége kijelenteni az előadói szépitgetéssel szemben, hogy az adózó nép soha oly nehezen még nem viselte az adózás terheit amint jelenleg s az adóképeség épen fordított arányban áll a költségvetésben mutatkozó emelkedéssel.

A helyzetet nem lehet a fővárosban történő nagyszámú építkezések szemüvegén nézni. Tessék megnézni a vidéket, hogy minő nagy ott a nyomoruság. De nem is csoda. Például Csanádmegyében egy katasztrális holdat mintegy 14 frtnyi különböző adó terhel. Ily teher mellett existálni nem lehet s az adózó nép, hogy kötelességének eleget tegyen, kénytelen hozzájárulni a törzsvagyonhoz, ha van!

E leheletlen helyzethez hozzájárul még a rossz hitelviszony is. A szántóvető nép csak drága kölcsönhöz juthat s e kölcsön is nem arra való, hogy a felvevő azt konverzióra fordítsa, hanem hogy legyen miből élnie.

Végül foglalkozik az előadó azon figyelemztetésével, hogy a Ház folytassa tanácskozásait úgy, hogy az méltó legyen a nemzethez, mely ezredéves fennállását ünnepli. A vita elején nem érti e figyelemztetést s annak megtételét az előadói kötelesség félreismerésének tartja. A költségvetést nem szavazza meg. (Eljenzés a baloldalon.)

Lukács László pénzügyminiszter polemizál Bujanovics Sándor beszédével. Azért szólal föl most, hogy egy percig se maradjon megezáfolatlanul egy-két téves állítása.

(Ellentmondások a baloldalon.)

Igy nem fogadhatja el azon állítását, hogy az ország adózó képessége nem áll arányban a költségvetésben mutatkozó emelkedéssel. Lesz alkalmá, hogy Bujanovics Sándor e felfogását részletes számadatokkal is megezáfolja. (Ellentmondások a baloldalon.)

Foglalkozni kíván röviden a benyújtott határozati javaslatokkal, azonban már most is megjegyzi, hogy a felhozott argumentumokra csak pénzügyi szempontból s nem politikai szempontból kíván most hozzászólni.

Beöthy Akos: Majd megfelel ez utóbbi szempontból Bánffy. (Nagy derűtség.)

Lukács László: Az ellenzéknek a legfőbb ellenvetése az, hogy a költségvetés irreális. Ő régi tagja a Háznak s nagy figyelemmel kísérte mindig a költségvetési tárgyalásokat, de nem emlékszik arra, hogy az ellenzék elismerte volna a költségvetés realitását.

Hosszasabban s a részletekre is kiterjeszkedőleg azt bizonygatja, hogy a költségvetés őszinte, realis alapon a vagyoni viszonyokhoz mért arányban épült fel. (Ellentmondások a baloldalon.) A költségvetés realitását mi sem bizonyítja fényesebben, mint az a körülmény, hogy a pénzügyi bizottság jelentése szerint a bevételeket 24 millióval többre lehetett volna előirányozni, mint ő a költségvetésben előirányozta, Horánszky Nándor képviselő szemrehányást tett neki, hogy az állami bevételeket miért nem igyekszik növelni az egyenes és fogyasztási adók felemelésével s ugyanakkor azt mondja, hogy a költségvetés oly alapokon nyugszik, hogy elégséges egy gazdaságilag rossz év a válság kitörésére. Ő azt hiszi, hogy e nyilatkozatokban nagy az ellentmondás. Horánszky képviselő szemrehányását ép akkor érdemelne meg, ha ellenkezőleg járt volna el. Végül még azt kívánja Horánszky beszédére megjegyezni, hogy az állami kiadások emelése vagy csökkentése nem a pénzügyminiszter szeszélyétől függ, hanem a gyakorlati élet, részben a törvények által felállított elrendelt új intézmények szükségleteitől függ. Sajátságosnak tartja a bírálatnak ama módját, melylyel a költségvetéssel elbánnak. Egyrésztől sürgetik a nagyobb alkotásokat, másrésztől ellene vannak a kiadá-

sok emelkedésének. Sürgetik az eszményt, de nem jelölik meg az irányt...

Horánszky Nándor: Ugy is hiába!

Lukács László: Kérem a költségvetés elfogadását. (Eljenzés a jobb oldalon.)

Makkfalvy Géza: A kormány mindeddig semmit sem tudott megvalósítani programjából, csakis az egyházpolitikát. Azt is, hogy minő erőszakos s imparlamentáris eszközökkel, azt hiszi, nem szükséges bővebben fejtegetnie. Tudja azt mindenki. Még azt az ijesztgetést sem átalotta a harciba vinni, hogy el kell törölni a főrendiházat.

Madarász József: el is kell törölni!

Makkfalvy Géza: Igérte a kormány, hogy megteszi az intézkedést a választások tisztaságának megőrzésére. De mit tett? Napirendre tűzette-e a kuriai bíráskodásról szóló törvényjavaslatot? Nem, hanem e helyett jutalomképen letárgyaltott egy egész csomó viczinális vasútról szóló törvényjavaslatot.

Mindenütt vannak választási visszaélések, de sehol sem oly nagy mértékben, mint nálunk. Ugy szólva nálunk már a tökélyét érte el a népakarat meghamisításának tudománya. Ha mindenben oly tökéletes volna az ország, mint a választási visszaélésekben, vesztegetésekben s más egyéb pozicziókban, akkor a mi országunk mint ország volna! (Zajos tetszés a baloldalon.)

A kuriai bíráskodás helyett azonban mintegy rekompenciaképpen kitalált a kormány egy más dolgot, a választási lajstromok meghamisítását. Ebben mestereknek mutatkoznak az összes vonalokon. Százával és százával fosztják meg a választókat alkotmányos joguktól, csak hogy a szabadelvű érdekeken valami csorba ne ütessék.

Szemére veti a kormánynak, hogy a Házat nem tudja vagy nem akarja foglalkoztatni, nem csinál a törvényhozás egyebet, csak a fizetését szedi fel. Kérde, hogy miért nem került még tárgyalásra a közigazgatás reformjáról szóló törvényjavaslat?

Megemlékezik a főispáni hatalom tultengéséről. Ma a főispánok kiképzeteéseiket nem a közéletben vagy az iskolákban nyerik, hanem a vívó iskolákban. A főispáni hatalom tultengése folytán most már nálunk a megyei autonomia nem más, mint komédia vagy más szóval az állami omnipotencia bálványának imádása. Érinti azon korrupciót, mely már az egész társadalmat behálózta. Kihalt az önértet s tisztességérzet s mindenki csak arra törekszik, hogy minél előbb meggazdagodjék. O nagyon is szívesen látja, ha valakit diszpolgárrá választanak érdemeiért; de midőn a diszpolgársággal oly egyéneket tüntetnek ki, akiknek még nem is volt alkalmuk érdemeket szerezni, azt ő csak tányérnyalásnak tekint. Tányérnyalás s uszályhordozás az, ha nem az egyének, hanem az állásnak adják a diszpolgárságot.

Lukács Gyula: S mindjárt kéri az árát is!

Markfalvy Géza: A mezőgazdasági érdekek semmi figyelemben nem részesülnek; a kormány még most sem tette meg, hogy magát a gazdasági kongresszuson képviseltette volna. A német gazdák kongresszusán maga a német császár elnökölt; a magyar gazdák mozgalmaira a mi kormányunk ügyet sem vet.

Nincs megeledve a kormánynak magyar nemzeti politikájával sem. Tulajdonképp mi is az a politika? Ha nagy dolgokat kérnek, a kormány azt feleli, hogy nem lehet; ha kis dolgot követelnek, akkor meg azt mondja: azt nem érdemes teljesíteni. (Zajos tetszés a baloldalon.)

Végül a költségvetést pénzügyi oldaláról bírálva, kijelenti, hogy azt nem fogadja el még általánosságban sem, mert a jelen kormánytól nem vár semmi jót s így az iránt bizalommal sem viseltetik. (Zajos éljenzés.)

Elnök az ülést öt perere felfüggeszti.

Szünet után

Szapáry Gyula gróf szólalt fel. Beszédének elején az egyházpolitikai reformok végrehajtásával foglalkozik. A reformokat elfogadván a törvényhozás s szentesítvén a király, e tényeket el kell fogadnunk. Most tehát a végrehajtásra kell a fő figyelmet fordítani. A törvény előírja a polgári tisztviselő azon kötelességét, hogy a feleket figyelmeztetni tartoznak vallásos

kötelmeik teljesítésére is. Felhívja a kormány figyelmét, hogy a törvény ez intézkedését kiváló figyelemben részesítsék. Az anyakönyvvezetés mostani keretei között nem fungálhat úgy mint kellene. Személyszaporításra feltétlenül szükség van; de ennek költségeit az államnak kell viselnie s nem szabad azt a városok és községek nyakába varrni. (Helyeslés a baloldalon.) Ő különben a mostani állapotokat csak ideigleneseknek tekinti, de azért a személyszaporításra szükség van; a főfelügyelők s felügyelők számának szaporítását azonban épen az ideiglenes állapotra való tekintettel jelenleg nem tartja szükségesnek.

A jövő évben ünnepli a nemzet fennállásának ezredik évét. A reformok végrehajtásával igyekeztek a kormány arra, hogy a felekezetek békében érthessék meg e magasztos ünnepet.

A felekezeti iskolák államosításának kérdése még mindig kísért. Ő feltétlenül szükségesnek tartja, tegyen a kormány határozott nyilatkozatot főleg a béke érdekében. Sürgeti a katolikusok autonomiájának megvalósítását.

A közvélemény megnyugtására szükségesnek tartaná, hogy a kuriai bíráskodásról szóló törvényjavaslat minél előbb tárgyalás alá kerüljön, (Helyeslés a baloldalon) s az ideig is, biztosítás nyujtassék, hogy a választási lajstromok összeállításánál visszaélések nem történnek s a beérkezett panaszok igazságosan bíráltnak el. (Helyeslés balfelől.)

Megemlékezte az adórendszerrel, azt mondja, hogy az nem orvosolja a bajokat, ha a kormány nem emeli ugyan az egyenes adókat, de igenis az ezek után kivetendő pótlékokat. Az adózó közönségnek teljesen mindegy, hogy mily czímen követelik tőle az adót, a főkérdés az, hogy mennyit követelnek.

A küszöbön levő kiegyezési tárgyalások felletto szükségessé teszik azt, hogy a kormány háta mögött egy erős párt álljon, hogy a kormány szavának annál nagyobb sulya legyen. (Falk Miksa hívólag integet a kilépettek felé. Őriási derűtség.)

Mindnyájan, kik egy közjogi alapon állnak, óhajtkák az egyesülést s az együttes munkáltságot; de ehhez szükséges mindkét részről a méltányos engedékenység s főleg az, hogy kapitulálást ne kívánjanak senki részéről.

Nagyvárad város közügyei.

Nagyvárad város közigazgatási bizottságának ülése.

Tegnap délután tartotta Nagyvárad város közigazgatási bizottsága rendes havi ülését a városház tanácstermében, Beöthy László elnöklete alatt. A szönyegre került ügyek között kiválóbb fontosságú alig akadt.

Jelen voltak: Sal Ferencz, Rádl Ödön, Németh Károly, Mezey Mihály, dr. Grosz Albert, Sipos Orbán, Pácz Mihály, Papp Miklós, Gyarkovits Kornél, dr. Berkovits Ferencz, Hoványi Géza, Tóth Márton, id. Rimler Károly, dr. Hoványi Ferencz, Mihály Adolf és Frankó Endre.

Az ülés elején az október havi közigazgatási állapotról felolvasott polgármesteri jelentésből közöljük a következő adatokat:

Közegészségügy.

Városunk közegészségügyi állapota október hónapban, népmozgalmi tekintetben igen jónak mondható, mivel az általános halálozások arányszáma 20.4‰. A megbetegülések tekintetében azonban a viszonyok kedvezőtlenek voltak. A vörheny betegség oly nagy mérvben lépett föl, hogy a közegészségügyi bizottság október 16-án tartott ülésében a vörheny járványos jellegét kimondotta és járvány-bizottsággá alakult. Az óvintézkedések megtétele s a felső iskolák kivételével az összes iskolák bezárattak. A vörheny október hónapban 90 esetben okozott megbetegülést és 13 esetben halált. Ezenkívül előfordult még a kanyaró 38 esetben, halált nem okozva; a hasi hagymáz 2 esetben, halálozás nélkül s a ronesoló toroklob 7 esetben, 3 halálozással.

Az október havi népmozgalmi adatok a következők:

Élve született összesen 104 gyermek, köztük 17 törvénytelen, nemre nézve 49 fiú, 55 leány.

Halva született 2. A születések arányszáma

28.7‰. Elhalt összesen 90 egyén, köztük 16 idegen; nemre nézve: 52 fi, 38 nő. A halálozások arányszáma, az idegenekkel együtt; 24.8‰, csupán a helybelieknél: 20.4‰. A szaporúság: 30.

A halálozások városrészek szerint a következőleg oszlottak meg: Olasziban 29, Ujvárosban 23, Váralja és Velenczén 22, a kórházban 16.

Öt éven alóli gyermek összesen 45 halt el, köztük 12 törvénytelen.

Szegény beteg 212 gyógykezeltetett a város számlájára.

Dajkaságban volt 72 csecsemő.

Az állategészségügyi állapot — egy pár száj és körömfájás leszámításával — jónak mondható.

Közbiztonság.

Az október havi közbiztonsági állapot, az előző hónapéhoz viszonyítva, kevésbé volt kedvező, a mennyiben egy gyilkosság, egy kisebb rablás és két betöréses lopás is fordult elő.

A gyilkosság és rablás tettesei kézrekerültek, a betöréses lopás tetteseit, azonban nem sikerült kipuhatolni.

Egyéb bűncselekmények, és pedig: lopás 18, sikkasztás 3 súlyos testi sértés 4, könnyű testi sértés 3, hatóság elleni erőszak 1 esetben volt bejelentve.

Letartóztatva volt összesen 78 egyén; ezek közül az illetékes bírósághoz átkísített 11, eltolonczoltatott 67.

Kihágási feljelentés tétel 96 esetben, nagyobb részt csavargás és koldulás miatt.

A lefolyt hónapban 1 véletlen halál és 1 öngyilkosság történt.

Adó ügy.

A közadók bevételi eredménye a lefolyt hónapban elég kedvező volt, a mennyiben 858 frt 58 krral több kincstári adó folyt be, mint a múlt év hasonló időszakában. Befolyt pedig:

Kincstári adóban	15,012 frt 84 kr.
Késedelmi kamatban	283 frt 03 kr.
Hadmentességi díjakban	578 frt 21 kr.
Bélyeg és jogilletékben	1333 frt — kr.
Iparkamarai díjakba	53 frt 75 kr.

mely összegek a kir. adóhivatalba szállítottak át.

Törvényhatósági utadóban 662 frt 42 kr folyt be. A behajtás a többi adónemekkel együtt folyamatban van.

Iparügy.

A városi kapitányi hivatal, mint első fokú iparhatóság október hó folyamán 22 ipar-jogszínt adott ki, még pedig a következő iparágakra u. m. ács iparra 1, vendég üzletre 1, borbély és fodrász iparra 3, cukrász iparra 1, fazekas iparra 1, szabó iparra 1, ételárusításra 1, különféle kereskedésre 14-et. Ugyanez idő alatt megszűnt 6 iparüzlet.

Az ügyforgalomról előterjesztett statisztikai adatok az egyes ügyosztályok tevékenységét tüntetik fel.

A polgármester jelentését észrevétel nélkül tudomásul vették, az egyes szakelőadók nemleges jelentéseivel együtt.

*

Az előterjesztett miniszteri leiratok közül kiemelendő a kereskedelmi miniszter leirata.

Nagyvárad város közevetvám és helypénzszedési joga ez év végével lejár s a jog meghosszabbítása végett folyamodott a város. A miniszter e kérvényt véleményadás miatt küldte a közigazgatási bizottságnak.

A bizottság véleményében hosszasan kifejti, hogy Nagyváradnak a közevetvám és helypénzszedési jogra szüksége van s egész összegében a meghatározott célra fordítja az ez cimen befolyó összeget. Utcáink nagyrésze rendezetlen, s óriási összeget emészt fel a rendezett utcák fenntartása. Mindezen okokból javasolja a bizottság, hogy a vámszedési jogot s a díjtáblázat érvényesítését 1896. január 1-től

12 évi időtartamra engedélyezze a bizottság Nagyváradnak.

A községi iskoláknál megüresedett egy tanítói állásra 27 pályázat érkezett be. Időközben még egy tanítói állás üresedett meg. Mindkét hely betöltéséhez választási elnökül Mezey Mihályt küldte ki a bizottság.

Még néhány apróbb ügyet intéztek el s az ülés véget ért.

NAPTÁR.

— November 8. —

Péntek. Róm. kath. Gottfried pk. Prot. Gottfried. Gör. kel. Nesztör vt. Izr. 21.

Nap két 6 óra 37 p., nyug 4 óra 13 p. Hold kelte 9 óra 4 p., nyug 11 óra 54 p.

Novemb. 8. A biharmegyei agarász-egylet közgyűlése B.-Ujfaluban.

" 9—10. B.-ujfalusi agarász-verseny.

" 12. d. e. 10 óraker a Sebeskörös társaság választmányi gyűlése.

" 14. Városi közgyűlés d. u. 3 óraker.

" 19. A biharmegyei és nagyváradai nőegylet Erzsébet táncestélye a Fekete Sas termében.

" 23. A nváradai zenekedvelők estélye a Zöldfában

" 30. Jogász táncestély.

Decz. 29. A biharmegyei és nagyváradai nőegylet sorsjegyhuzása.

" 30. A vármegye tisztújító közgyűlése.

A polgármester jubileuma.

— A nagy értekezlet ülése. —

November 7.

Tegnap délután 6 órára hivta össze Mezey Mihály kir. közjegyző, ünnepélyt rendező bizottsági elnök Nagyvárad város polgárait, hogy a Sal Ferencz kir. tanácsos, polgármester 20 éves közszolgálatának megünneplésének lefolyásáról a szűkebb körű bizottság hozzájárulásával elkészített programot beterjessze.

Mezey Mihály elnök 6 óraker nyitotta meg az ülést, melyen részt vettek:

Géczy Lajos, Sulyok István, Békésy János, Hegedüs Géza, Torma Izidor, Gábel Jakab, Dr. V. Szabó Béla, Lendler Ferencz, Kaczián Károly, Ragány János, Stark Gyula, Recht Ignác, Sztaril János, dr. Kornstein Lajos, Baróthy Ákos, Lovassy Andor, Szűts Izsó, Hering Sándor, dr. Grósz Menyhért, Lévy József, Láng József, Jelinek Ferencz, Nyiry György, Reizman Mór, Gyagyovszky György, dr. Friedlander Samu, Jablonszky Emil, Czegléd Sándor, Csobánczy Lajos, Mihelyi Lajos, Sziládky Imre, dr. Altman Jakab, Karger Sándor, Tóth Ferencz, Vlád Lajos, Csanády Lajos, Hoványi Géza.

Mezey Mihály előadja, hogy október 24-én gyűlt össze először Nagyvárad város polgársága, hogy szeretett polgármesterünk, Sal Ferencz jubileumának részleteit megállapítsuk.

A tisztelt értekezlet engem bizott meg, hogy egy szűkebb körű bizottság segítségével a részletes programot állapítsam meg, s aztán eljárásom eredményéről egy újból összehívandó értekezletnek tegyek jelentést.

Javaslatomat tehát a következőkben terjesztem elő:

Sal Ferencz polgármester jubileumának rendezését a polgárság vegye kezébe, s tegyen meg minden intézkedést arra nézve, hogy az ünnepély méltó legyen az ünnepelhez!

Az ünnepély részleteit pedig a következőkben terjesztem elő:

November hó 17-én Dr. Beöthy László főispán ur egy rendkívüli közgyűlés kitűzésére felkéretik.

A közgyűlés

a következő pontokból fog állani:

1. Főispán megnyitója.
2. Küldöttség kiküldése a polgármesterért.
3. Egy bizottsági tag üdvözlö a polgármestert.
4. A polgármester válasza.
5. Indítvány az üdvözlő beszéd jegyzőkönyvbe foglalása iránt.

A bankett.

Déli egy óraker a polgárság diszebédje a Fekete-Sas nagytermében, mely folyó hó 17-ére már le is foglaltatott.

Szerenád.

Este 6 óraker a polgárság fáklyás menete katonazenével és énekkarral:

1. énekkar;
2. polgármester üdvözlése;
3. válasz;
4. énekkar.

Város fellobogózása és kivilágítása.

A polgárság pedig felkéretett, hogy 17-én a házakat lobogózza fel, este pedig a kirakatokat és ablakokat világtassa ki.

Ezek volnának az ünnepély pontjai.

Sal Ferencz alapítványa.

Ezzel kapcsolatosan indítványozza, hogy ragadjja meg a polgárság az alkalmat s a jubiliáns megtiszteltetését gyarapítsa azzal s hogy közadakozás útján a városi árvaházban egy alapítványt létesítsen, mely Sal Ferencz alapítványa gyanánt kezeltessek,

Emlékirat.

Végül, hogy nyujtassék át Sal Ferencznek egy megszerkesztendő emlékirat, melyet Nagyvárad város valamennyi polgára alá fog irni.

Megelégedéssel vették tudomásul Mezey Mihály eme bejelentéseit s megbízták őt a további intézkedésekkel is.

Rendező bizottság.

Az ünnepély vezetésére és rendezésére egy rendező és végreható bizottságot alakítottak. A rendező bizottság tagjai a következők:

Andrényi Lajos, Beczkay Lajos, Dr. Bozóky Alajos, Bozóky Kálmán, ifj. Berger Sámuel, Dr. Berkovits Ferencz, Csák Máté, Daday József, Élő János, Dr. Erlich Ignác, Farkas László, Fekete Sándor, Fekete László, Fleischacker Gyula, Fridlender Samu, Dr. Grósz Albert, Guttman József, Dr. Gyémánt Jenő, Hlatky Endre, Hillinger Lipót, Just Károly, Janky József, Jelinek Ferencz, Kovács Béla, Kádár János, Kaczián Károly, Karger Sándor, Dr. Kornstein Lajos, Kunyhóssy János, Láng József, Lovassy Andor, Laszky Ármin, Mihalovits J. Mihelyi Adolf, Moz Károly, Molnár Lajos, Dr. Márkus László, ifj. Moskovits Mór, Müller Salamon, Nagy Lajos, Némethy Károly, Noszáky Rudolf, Oláry Lajos, Pécsy Antal, Dr. Persz Adolf, Rákossy Viktor, Dr. Radó Ignác, Reisman Mór, Recht Ignác, Réz J. Emil, Réz Mihály, Dr. Sipos Árpád, Dr. Sarkady Lajos, Sulyok István, Ternyei Antal, ifj. Tóth Ferencz, Ujvári Vilmos, Vlád Ágoston, Dr. Várady Zsigmond, Vágásy Imre, Várad Mór, Waldman Lajos, Weidlich István, Weisz Károly, Winkler Lajos, Weingerbner Andor, Jogakadémiai ifjuság küldöttei.

A végrehajtó bizottság.

Mezey Mihály elnöklete alatt a következőkből alakítottatik:

Bertsey György, Busch Dávid, Czegléd Sándor, Farkas Izidor, Géczy Lajos, Hoványi Géza, Kunz Gusztáv, Rác Mihály, Sipos Orbán, Stark Gyula, Stern Henrik, Ullmann Izidor,

Miután az értekezlet valamennyi bejelentést tudomásul vett, Mezey Mihály elnök köszönetet mond a szives megjelenésért és az értekezletet berekeszti.

UJDONSÁGOK.

Lapunk egyes számai a következő üzletekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,

Sonnenwirth-léle bazárban Fő-utca,

Kádár és Kiss czégnél Kishíd-fő,

Kutasi D. papirkereskedésében Uri-utca,

Pauker Dániel papirkereskedésében Kis-placz,

Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,

Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca.

Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utca.

Frankl Mari tőzsde és hírlapelárusító Kereskedelmi csarnok palota Nagypiacz.

M. kir. dohány- és szivar-áruda Zöldfa-utca.

Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadtatnak.

—

* XIII. LEO pápa és a kath. egyetemek

Ft. Dörfler Károly, a bécsi sz. Ágoston templom plébánosa, hosszú életén át összetakarított vagyonát, 40.000 forintot a salzburgi katolikus egyetem-alapnak adományozta. A mint ő Szentsége ezen nagylelkű adományról értesült, be sem várva a bécsi érseki hivatal felterjesztését, a derék plébánost azonnal kinevezte házi prelátusává.

ülöhelyre. tágas karzattal, ruhatárral, oldaltanácskozási termekkel a díszterem lesz. Ezenkívül az első emeleten 6 előszoba és 18 szoba lesz elrendezve.

A felszinten a rendőrséget helyezik el, 17 előszobával és 24 szobával. Az ügyeletesnek és rendőrőrmesternek a szuterénben 2 elő és 3 rendező szoba készül. A többi helyiségek minden esetben helyhez kötve, a tervező saját belátására bízzák, azok minél megfelelőbb elhelyezését.

Az egész épületben a tanácstermeken kívül 56 előszoba és 103 hivatal szoba szükséges, amelyek 2320 négyszögletes terület foglalnak el.

Az architektúrára nézve a tervezőnek szabad kezet hagynak a pályázati feltételekben. A költségvetésre nézve azonban kikötik, hogy a központi fűtés, légszuszítási berendezés, udvarburkolattal együtt, 350,000 forintnál magasabb nem lehet.

A tervekre 3 pályadíjat tűznek ki: 3000, 2000 és 1000 forintban.

A tervek Nagyvárad város tulajdonát képezik s 4 hétig közszemlére ki lesznek téve.

Pályázati határidő 1896. márczius 31.

Ezután még a tervek bírálása, közgyűlési határozat, esetleg egy jóakaró fellebezés és az építésre a pályázat kiírása stb. következik s így abból semmi sem lesz, hogy a jövő tavasszal hozzakezdenek az építéshez.

Vonatok érkezési és indulási ideje

1895. október 1-től.

Érkezik:	Indul:
Budapestről 2-18, 7-08, 1-48, 7-15, 3-42.	Budapest felé 2-14, 8-33, 11-37, 11-10, 2-22.
Kolozsvárról 2-19, 10-44, 11-17, 8-00, 8-38.	Kolozsvár felé 2-20, 7-15, 2-06, 3-58, 12-05.
Szegedről 8-30, 9-32, 5-30.	Szeged felé 4-25, 7-30, 10-20.
Aradról 9-32.	Arad felé 4-25.
Vaskó-Belényesről 11-05, 9-09.	Belényes-Vaskó felé 4-25, 1-48.
Gyoma-Kótról 10-05, 8-00.	Kót-Gyoma felé 6-55, 1-40.
Ermihályfalváról 8-10, 9-14.	Ermihályfalva felé 6-45, 4-35.

A fekete számok az éjjeli időt jelentik.

EGYLET.

A régész-egylet ülése.

A biharvármegyei és n.-váradai régészeti és történelmi egylet választmánya tegnap délután ülést tartott.

Jelen voltak Beöthy László elnök, Gyalóky Lajos, alelnök, dr. Karácsonyi János, titkár, Cséplő Péter régiségőr, id. Gálbory Sámuel pénztárnok, Hegyesi Márton ügyész, dr. Bozóky Alajos, Bölöni Sándor, Kotunovics Sándor, Némethy Andor és Közepesi Gyula tagok.

Az elnök bejelenti, hogy az egylet érdekében beszélt Zsilinszky Mihály államtitkár a Meltóságával s ő reményt nyújtott arra, hogy a vidéki múzeumok számára az országos költségvetésbe fölvevett összegből egyletünk is segílyt nyerhet.

Ennélfogva a választmánya elhalározta, hogy mielőbb kérvényt intéz a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez segély kinyerése végett, továbbá, folyamodványt ad be Nagyvárad város Törvényhatósági bizottságához, hogy a múzeumi telek megterheléséhez beleegyezését adja.

Bizottságot küldött ki annak megállapítására, hogy az építés költségeinek fedezésére még szükséges 10104 frt 96 kron kívül még mennyi szükséges a berendezésre. E bizottság a folyó hó 24-ére összehívandó rendkívüli közgyűlésnek tesz jelentést. A közgyűlés pedig határoz a pénz megszerzésére szükséges lépésekről. Elhatározta a választmány azt is, hogy a szépítési egylet felkéri a múzeum-kert rendezésében való segítségnyújtásra, Mezey Mihály urat ismét egy múzeum-bál rendezésére a zenekedvelők egyesületét pedig arra, hogy a múzeum javára hangversenyt rendezni sziveskedjék.

Dr. Mártonfy Bogdán az egylet rendes tagjainak sorába lépett.

Bárczy Lászlóné urnő 5 frtot, Bárczy Loránd 2 frtot, Bárczy Margit 2 frtot, Bárczy N.

2 frtot és Szilávy Ferencz ur 1 frtot ajándékoztak a múzeum-építésre. Szilávy Ferencz ur azonkívül szép régi karddal gyarapította az egylet gyűjteményét. Mindezekért a választmány köszönetet szavazott.

Uj egyletek a megyében. Komádiban »Egyetértés« czim alatt társas kör alakult. — Ideiglenes elnök Papp József, ideiglenes jegyző Kiss Sándor. Ártánd községben Zsigmond Ferencz buzgólkodásából megalakították az olvasó egyletet, melynek már is sok tagja van. Mindkét egylet alapszabályait a belügyminiszter jóváhagyta.

IRODALOM.

EMLEKET

SZARVAS GÁBORNAK.

A magyar nyelv mívelésére Szarvas Gábornál jelentősebb hatással korunkban nem volt senki.

Az ő gazdag tudása és nagy lelkesedése: korszakos fontosságukká lettek. Az ő működése képezi forrását amaz örvendős föllendülésnek, melyet nyelvünk szerető gondozása, tisztaságának feltékeny őrzése vett az iskola falai közt s ezeken kívül a nemzeti élet legtagabb köreiből. Nyelvünk megbecsülésének fölbresztése és terjesztése: a nemzeti szellem erejének és fejlődésének tett halhatatlan szolgálatot.

E szellem hálás lesz Szarvas Gábor emléke iránt. Büszkesége volt ő mint tanár, író és tudós iskolánknak, irodalmunknak és akadémiánknak; de legnagyobb büszkesége a magyar középiskolának, melynek körében nőtt, hatott és maradt s a melynek hatását a nemzeti életre rendkívüli mértékben emelte.

Igy érezvén őt első sorban mi a magunk dicsőségének, mi vettük magunkra dicsőségünk kedves gondját és felkérjük tisztelőit, hogy: mindazok, a kik az igaz magyar szót igaz magyar szívből szeretjük, áldozunk Szarvas Gábor emlékére!

Az emlék, a begyülemző összeghez mért alakban, a főváros valamely nyilvános helyén, talán a múzeum kertjében, fog felállíttatni.

Budapest, 1895. október 16.

Beöthy Zsolt,

az Orsz. Középiskolai Tanáregyesület elnöke.

A fennebbi felhívás kapcsában megkaptuk az Országos Középiskolai Tanáregyesület választmányának október hó 15-én Szarvas Gábor temetése napján tartott ülésén hozott határozatához képest kibocsátott gyűjtőívet, melyre a t. közönség adományait lapunk szerkesztősége is elfogadja és közvetíti.

Az adományokat a hetenkint megjelenő Országos Középiskolai Tanáregyesületi Közlönyben fogják nyugtázni és az adományozók neveit a gyűjtés befejezése után külön emlékkönyvben megörökíteni is fogják.

Az Orsz. Középisk. Tanáregyesület választmánya a gyűjtés befejezése után a közélet és az irodalom férfiai sorából ki fogja magát egészíteni s az így kiegészített bizottság fogja az emlékmű felállítására szükséges intézkedéseket megtenni.

A közönség köréből.

A legutóbbi katonai átvonulások alkalmával a polgároknál beszállásolva volt katonák szállás bázisai az eddigi szokástól eltérőleg a szállás adóknak nem kézbesítették, s csak a városi katonai ügyosztály előtti személyes megjelenésre adatnak ki; a mi még egyrészt időt vesztegető fáradsággal terheli a polgárságot, másrészt pedig visszaélésekre is adhat alkalmat. Felkérjük az illető fórumot, miszerint az utolsó beszállásoláskor lakással ellátott katonákért járó illeték bázisokat, a szállást adott polgároknak, — kézbesítés céljából lakásaikra való kivitelét, — úgy mint ezelőtt szokásban volt — sürgősen elrendelni sziveskedjék.

Több polgár.

REGENY-CSARNOK.

Párbajhős.

Regény.

— Irta: Rostkovicz Arthur. —

2

Csak egy esetet kell felemlíteni, hogy a becsület illetén való helyreállításának milyen igazságtalan a kivitele. Egy fővárosi, keresett ügyvéd nevének egy fiatal főúr tette a szépet. A roszt nyelvek addig susogtak, míg végre a férj is megtudta a dolgot. Kijátsza a feleségét, s egy heti távollét után éjjel meglepi. Egész csöndben hatol be lakásába, s ott a gróf urat találja. Vérmes ember volt, ki nem tudta megvárni az elégtétel szerzést párbaj útján, tehát kirántotta az édesen szendergő gróf urat és félholtra verte. Ugy szedték ki a szolgálak a kezéből; a képe úgy fel volt dagadva, mint egy jól felengedett cipő. Erre a gróf ur kihivatta az ügyvédet, s aztán lelőtte, mint egy verebet.

S ez az ember aztán élt az özvegyvel tovább, mint a hogy mindenki is várta, ki ismeri az ilyen becsületes alakokat.

Felcseperedett ifjanczok közt is divatos már a párosviaskodás, s bizony kinézik, lenézik az olyat, kinek még — párbaja sem volt.

A törvény is roszt, mert ha két pórfiu holmi csekélységen összeveszve ásót, kapát ragad s az egyik a küzdőtéren marad, úgy a másikat néhány évi fegyházra ítélik. Ha két úr közül egyik lelövi a másikat párbajban, a gyilkos néhány hónapi államfogház büntetést kap csak. Hol itt az igazság, a méltányosság?

A durva ököl jog eme maradványa szégyen feltja a mostani felvilágultság századának melyben az emberek világnézete megtisztult meg-nemesült . . .

Ott a koporsóban nyugszik az áldozat, s a térdelőn zokog az ifju özvegy. Még most csak egyre az ő kedves halottját nézi. Egész velőjét felrázza a bámész sutogóktól egy-egy elkapott szó, s szívet rázó hangon kiáltja!

— Megölték! . . . Meggyilkolták! . . .

II.

A lefolyt párbajt tárgyalták a kaszinóban a kis városka urai.

— Csak ne beszéljünk olyan élesen a párbaj ellen — mondta a város főjegyzője mert meggyűlik a bajunk a tisztekkel. Én is ellene vagyok ugyan, de nem nyiltan. Ha nagy lármát csapunk, még elviszik a katonaságot városunkból, s akkor ott leszünk a hol a mádi zsidó.

— Mádon . . . Igaza van főjegyző úrnak! — kiáltott közbe Jajjaghy Loránt, az »Ellenőr« pörge nyelvű riportere, ki hangulat szaglászás céljából kereste fel a kaszinót.

— Éljen az »Ellenőr«! — kiáltottak kezét nyujtva a jövevénynek az urak.

— Ugy-e uraim, a kíváncsiság teszi önöket ilyen figyelmessé csekély személyem iránt? . . . No értem, értem, — s ezzel a kabátja zsebéből kihuzott egy csomó kefelenyomatot és kéziratot.

— Mi az? mi az?

— A holnaputáni szám, melyben kimerítő tudósítást hozunk a város szerte, nagy izgatottságot keltett párbajról. Ime itt a vezércikk . . . Ezt a szerkesztőm írta, szintugy a boldogulthoz címzett ódát is, míg a tudósítást az esetről és az alkalmi tárczát a megboldogultról én írom.

(Folyt. köv.)

TÁVIRATOK.

Országgyűlés.

(Folytatás)

Szinay Gyula hosszasan bírálja a kormány általános politikáját, mely iránt a legcsekélyebb bizalommal sem viseltetik. Ez okból a költségvetést még általánosságban sem fogadja el. Végül

Bernáth Béla interpellálta a földmívelésügyi minisztert a filloxera által elpusztított szőlősgazdák felségeléséről szóló törvényjavaslat beterjesztése tárgyában.

Holnap tárgyalja a ház a vallás szabad gyakorlatáról szóló törvényjavaslatot; annak elvégzése után folytatják a költségvetés tárgyalását.

Ülés vége 2 órakor.

Darányi — Festetich.

Budapest, nov. 7. (Saját tud. távir.) A földmivélési miniszteriumban ma bucsuzott el gróf Festetich és ugyanakkor mutatkozott be Darányi Ignác. Sem a bucsuzásnak, sem a bemutatásnak nem volt politikai jellege.

Szemnecznek kegyelem.

Budapest, nov. 7. (Saját tud. távir.) Szemnecz Emil hírlapírónak, kinek mint tartalékos tisztnak, a tiszti becsületbíró-ság által első ízben történt felmentése s másod ízbeni lefokozásra való elítélése oly nagy szenzaciót keltett — az ezen eljárás alapjául szolgáló s írói minőségben elkövetett király-sértés vétsége miatt reá szabott fogház büntetését, a király kegyelem útján elengedte.

Anyakönyvvezetés akadályokkal.

Szolnok, nov. 7. (Saját tud. távir.) Az első polgári házasság ma folyt le Szolnokon minden akadály nélkül. Az anyakönyvvezető ugyanis, mikor összeadta az új párt, nem állította ki az erről szóló bizonyítványt. Mikor aztán az új pár egyházi áldásban akarván részesülni, a lelkész elé a templomba ment, az nem áldotta meg őket a bizonyítvány hiányában. — Végre nagy huza-vona utána az anyakönyvvezető kénytelen volt maga elvinni a bizonyítványt a templomba. Oka mindennek, hogy az anyakönyvvezető gyűlöli a papot, mert az nem hive az új rendnek.

A Lueger kérdés.

Bécs, nov. 7. (Saját tud. távirata.) A tuzó német nemesek lapját ma Luegerről szóló cikk miatt lefoglalták. Az antiszemita hangulatát jellemzi, hogy már eddig öt felségsértési pert tettek folyamatba az antiszemita ellen.

Az új polgármester választás legkésőbb e hónap 14—15-én lesz, mert a törvények értelmében a meg nem erősítéstől számított 8 nap alatt meg kell az új választásnak történnie.

Az antiszemita polgári kör holnap ülést tart a teendő megbeszélése végett. Bizonyos, hogy újra Lueger megválasztását határozták el.

A dunántúli ev. püspök-választás.

Győr, nov. 7. (Saj. tud. távirata.) A dunántúli új hitv. ev. püspökségre tizenegy szótöbbséggel Gyuráts pápai lelkész választott meg Poszvik theol. igazgatóval szemben.

Ujra bankár fogás.

Budapest, nov. 7. (Saját tud. távir.) Halmái A. budapesti bankár, aki hangzatos neve alatt Reach rejtőzik, ma börtönbe került. Ez az uri ember már hónapok óta foglalkoztatja a rendőrséget és az ügyészséget. Mindig meg tudott menekülni, mert a panaszok visszavonták feljelentéseiket. Most azonban kissé súlyosabb ügye támadt, úgy hogy ma délután az ügyészség letartóztatta. A kliensek száma nagy s károsodásuk jelentékeny.

Csaló egy apátnónél.

Budapest, nov. 7. (Saját tud. távir.) Mint a hontmegyei Szob községből jelentik, hogy ma Románánál, az ottani apátnónél egy férfi jelent meg, aki Schmidt néven mutatkozott be az apátnónék. Előadta, hogy ő Nagymarosról jön, ott lakik

a nővére is, akit fölvettek a gráci irgalmas nővérekhez. Utiköltsége pedig nincsen, s most nem tud elutazni nővére. As apátnő megsajnálta s 10 frtot adott neki. Mint később kitűnt, az egész nővérről szóló dolog csak koholmány volt, Schmidt pedig közönséges csaló, aki ilyenforma szédelgésekkel tartja fön magát.

Az egyetemi ifjuság és az antiszemitizmus.

Budapest, novemb. 7. (Saját tud. távir.) Az egyetemi kör ma este ismét értekezletet tartott, amelyen csak annyi történt, hogy érvénytelennek nyilvánították a tegnapi gyűlésen felmerült azon indítványt, miszerint az Egyetemi kör rosszalását fejezze ki Sulhof Géza eljárása fölött, amiért Komlóssy Arturt, a kör elhunyt elnökét, a napirenden levő kérdésből kifolyólag párvialdra hívta ki.

Közgazdaság.**Quousque tandem abutere!**

Nemcsak, hogy a kormány s vele együtt a t. ház liberális többsége ügyet sem vet az állam legerősebb tényezőjére, a mezőgazdaságra, hanem ellenkezőleg minden jel arra mutat, mintha ravaszul szőtt hálójával a legsúlyosabb terheket viselő mezőgazdákat akarná körül fonni s agyonfojtani.

Ujabb időben divatba jött a gabonatözsde az idegen búza napi forgalmának kihagyása, vagy igazi néven eltitkolása a tözsdei jelentések és árjegyzésekből. Így a múlt héten is 20,000 q. román búza adatott el a budapesti gabonacsarnokban anélkül, hogy ezen eladásról a hivatalos értesítés csak egy szóval is megemlékezett volna.

Minthogy a gabonatözsde eszközölt adásvételek ellenőrzésére két miniszteri tözsdebiztos van alkalmazva, azon kérdést bátorodunk a földmivélési miniszterhez intézni, lehet-e és szabad-e ezen uraknak eme mulasztásokat és tusolásokat büntetlenül elkövetni vagy elnézni?

Ha igen, mi célból misztifikálják s vezeték félre eme titkolózó eljárással a gazdaközöniséget, ha nem, miért nem vonatnak az illetők felelősségére?

Sapienti pauca!

Nagyvárad, 1895. november.

Rimler Pál.

A biharmegyei gazdasági egyesület.

198/895.

A szőlőtulajdonosok figyelmébe.

A földmivélésiügyi miniszterium a következő leiratot intézte egyetünkhez:

»A zalathnai főbánya hivatalnak f. évi szept. hó 7-én 2504. sz. a, kelt jelentése szerint a Zalathnai kohóban nagyobb mennyiségű elrozsdásodott vasgálic áll rendelkezésre.«

»Felhívom ennél fogva a czímet, hogy ezen körülményre a kerületben levő szőlőbirtokosoknak vasgáliczra (sárguló tökéknél való alkalmazásra) szükségök lenne, az esetleges megrendeléseket utalja a nevezett főbánya hivatalhoz, illetőleg legyen segítségökre a szükséges megrendeléseknél.«

»A főbánya hivatal jelentése szerint egy mm. vagyis 100 kg. rozsdás vasgálicz ára helyben, Zalathnán 20 kr., 50 kgrammos zsákokba csomagolva, a vasúti kocsikba berakva 65 kr.«

A midőn a földmivélésiügyi miniszteriumnak ezen leiratát ezen alkalommal tudomásukra hozzuk, felhívjuk a t. szőlőtulajdonosokat, hogy mindazok, kik a fent említett vasgálicot szőlőikben sárguló tökéknél használni óhajtják, szükségletök beszerzése végett forduljanak a zalathnai főbánya hivatalhoz, kijelentjük egyidejűleg, hogy egyetünk írásbeli megkeresésre a legnagyobb készséggel közvetít vasgálicz megrendelésüket.

Nagy-Várad, 1895. nov. 7.

A biharmegyei gazdasági-egyesület elnöksége.

A budapesti termény-tözsde forgalma

1895. november 6.

Budapest, november 6. I. Készárutüzlet. Buzát ma mérsékelten kínáltak, a vételkedv kedvező volt és szilárd irányzat mellett 36.000 q. hazai buza kelt el 2½-0 kral magasabb áron vásároltak.

Tiszavidéki 550 q. 81-6 k. 7.10½ frton.

Idegen búzákból nem volt forgalom.

Rozs irányzata nyugodt, ára 6.10-6.20 frt. Budapesten.

Tengeri és árpa irányzata nyugodt és csekély forgalmu.

Zab irányzata szilárd. Elkelt 100 q. 6.14 frton.

II. Határidőüzlet. Amerikában a készletek apadóban vannak, a miért 1 centes árjavulást jelentett minek folytán nálunk is emelkedtek az árak néhány kral. Különösen szilárd volt a rozs, melynek ára vételek folytán 3-4 kral javultak.

Előfordult kötések: buza őszre 6.93-6.98 frt, rozs őszre 6.18-6.25 frt, tengeri 1896. máj.-júniusra 4.53-4.56 frton, zab őszre 5.96-5.98 frt, káposzta-repeze szeptemberre 11.-11.05 forinton.

Zárlatkor maradtak: buza őszre 6.97-6.98 frt, buza tavaszra 6.21-6.23 frt, rozs őszre 6.10-6.12 frt, rozs tavaszra 6.32-6.33 frt, tengeri októberre-novemberre 6.60-6.75 frt, tengeri 1896. máj.-júniusra 4.56-4.57 frt, zab őszre 5.75-5.77 frt, zab tavaszra 9.55-9.56 frt, káposzta-repeze szeptemberre 9.50-9.55 frt, káposzta-repeze augusztus-szeptemberre 11.15-11.20 frt.

Sertés-üzlet.

Kőbánya, nov. 6. Készlet: 18.794 drb. Urasági öreg nehéz I. rendű: 56-57 kr.; közép: 54-57 kr.; Fialat nehéz: 54-55 kr.; Fialat közép 54-55 kr.; Fialat könnyű 00-00 kr.; Szerbiai nehéz 53-54 kr.; közép 53-54 kr.; könnyű 00-00 kr.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktözsde 1895. november 7-én.

Magyar aranyjáradék 4%	120.75
Magyar koronajáradék	99.80
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4½%	123.75
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2½%	101.25
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	121.-
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	98.-
Italmérségi jog megváltási kötvény	101.25
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	97.75
Magyar nyereséj sorsjegy-kölcsön	160.-
Tiszszabályozási és szeptedi sorsjegy kölcsön	143.-
Osztrák járadék papírban	100.-
Osztrák járadék ezüstben	100.25
Osztrák járadék aranyban	121.-
Osztrák korona járadék	100.75
1860. osztr. államsorsjegyek	151.-
Osztrák-magyar bankrészvény	104.00
Magyar hitelbank részvény	468.50
Osztrák hitelintézet részvény	386.75
Osztrák-magyar államvasúti részvény	382.10
20 frankos arany (Napoleon d'or)	956.-
Német birodalmi márka	58.90
London vista	120.65
Paris vista	47.25
20 márkás arany	11.78

Czirkusz Henry.

Ma pénteken, november 8-án
esti 8 órakor

HIGH-LIFE.

(Az előkelő közönség találkaja.)

(A párisi »Cirque Franconi« mintájára.)

Katonai**hangversenynyel**

egybekötve,

melyen a József főherceg nevét viselő
37. számú cs. és kir. gyalogezred teljes
zenekara fog működni

karmestere BACHÓ ISTVÁN

személyes vezénylete alatt.

A hangverseny kezdete 7½ órakor.

Mély tisztelettel

HENRY,

tulajdonos és igazgató.

Bővebb értesítés a falragaszokon!